
МІЖНАРОДНА ТОРГІВЛЯ

УДК 339.543 DOI: [https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021\(119\)04](https://doi.org/10.31617/zt.knute.2021(119)04)

JEL Classification: F13, F14, E62

МЕРЕЖКО Ніна

E-mail: n.merezhko@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-3077-9636

д. т. н., професор, завідувач кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

ЗОЛОТАРЬОВА Оксана

E-mail: o.zolotarova@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-2534-3125

к. т. н., доцент, доцент кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

КАЛУГА Ніна

E-mail: n.kaluga@knute.edu.ua
ORCID: 0000-0003-1827-8548

к. х. н., доцент, доцент кафедри товарознавства та митної справи Київського національного торговельно-економічного університету
вул. Кіото, 19, м. Київ, 02156, Україна

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ІМПОРТУ ЕНЕРГОНОСІЇВ

Проаналізовано основні завдання Енергетичної митниці Держмитслужби України щодо забезпечення реалізації політики у сфері митної справи. Визначено динаміку експортно-імпортних операцій з нафтопродуктами на ринку України за 2011–2020 рр. Розглянуто поточні проблеми та низку пропозицій щодо прискорення та спрощення митного контролю нафтопродуктів і підвищення ефективності діяльності Енергетичної митниці Держмитслужби.

Ключові слова: енергоносії, митне оформлення, Енергетична митниця Держмитслужби, митний контроль, митне оформлення.

Постановка проблеми. Проблеми забезпечення української економіки та соціальної сфери енергетичними ресурсами в достатній кількості та якості є одними з найважливіших викликів для України. Залежність України від імпорту первинних енергоресурсів на сьогодні становить приблизно 61%. На ситуацію впливають три найсуттєвіші фактори: критична залежність країни від імпорту енергоресурсів, наявність надмірних транзитних потужностей та енергомісткість валового внутрішнього продукту [1].

Висока частка імпортованих енергоресурсів у структурі паливно-енергетичного комплексу знижує рівень енергетичної безпеки.

© Мережко Н., Золотарьова О., Калуга Н., 2021

У 2020 р. імпортований газ становив близько 30 % сукупного споживання природного газу в Україні, що призвело до залежності від імпорту нафтопродуктів на 85 % [2]. Через це важливими є стратегічні підходи держави до впровадження змін та пріоритетного розвитку паливно-енергетичного комплексу в напрямі забезпечення власними енергетичними ресурсами.

За умов, що склалися сьогодні на енергетичному ринку України, головним завданням є забезпечення ефективного функціонування Енергетичної митниці Держмитслужби, що здійснює митний контроль та оформлення на всій митній території України в усіх митних режимах енергоносіїв, які переміщуються через митний кордон України всіма видами транспорту, зокрема й трубопровідним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що системних досліджень особливостей митного контролю та оформлення енергоносіїв, вивчення проблем і перспектив розвитку цієї галузі в Україні немає. Особливості переміщення через митний кордон енергоносіїв в Україні та ЄС розглядали науковці О. Бойко та І. Голосніченко [3]. Проблемні питання здійснення митних формальностей щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом, висвітлено у праці В. Прокопенка [4]. Способи попередження порушень митного і податкового законодавства під час ввезення нафтопродуктів на митну територію України досліджували Н. Атаманчук, Н. Хатнюк, Н. Борейко, Ю. Бакай [5]. Практичні аспекти мінімізації митних ризиків за митного оформлення товарів, зокрема й енергоносіїв, вивчали П. Пашко, А. Брендак, С. Демченко [6]. Проте аналіз останніх досліджень і публікацій з питань митного оформлення енергоносіїв підтверджує відсутність ґрунтовних та системних досліджень у цій сфері.

Метою статті є вивчення та систематизація інформації щодо митного оформлення енергоносіїв в Україні, визначення проблемних питань і розробка пропозицій щодо підвищення ефективності функціонування Енергетичної митниці Держмитслужби.

Матеріали та методи. Інформаційною базою статті стали наукові публікації вітчизняних учених (монографії, наукова періодика), нормативно-правова та законодавча база України. Використано методи аналізу та синтезу, наукового узагальнення й порівняння наукових джерел.

Результати дослідження. Енергетична митниця є органом, який у своїй діяльності безпосередньо здійснює митну справу, забезпечує виконання завдань, покладених на митні органи, а також реалізацію повноважень Державної митної служби України як її делегований підрозділ [7]. До структури Енергетичної митниці Держмитслужби входять митні пости, кожен з яких здійснює свою діяльність у декількох областях України та не може забезпечити оперативне

виконання митних формальностей по всій території України через значну віддаленість підрозділів від місць митного оформлення.

Перелік товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Державної митної служби України, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.04.2015 № 448 (табл. 1) [8].

Таблиця 1

Номенклатура товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Держмитслужби

Продукт	Вид транспортування
Пальне	Усі види транспорту, крім авіаційного та переміщення у міжнародних поштових і міжнародних експрес-відправленнях
Газ природний у газоподібному стані, нафта сира, аміак безводний	Трубопровідний
Електроенергія	Лінії електропередач
Тільки розчинники або розріджувачі на основі метанолу; інші готові суміші на основі метанолу	Усі види транспорту, крім авіаційного та переміщення у міжнародних поштових і міжнародних експрес-відправленнях

Джерело: складено авторами за [7].

На відміну від усіх інших митниць Енергетична митниця Держмитслужби здійснює митний контроль та митне оформлення товарів, що переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом і лініями електропередач [7].

Основними завданнями Енергетичної митниці є забезпечення реалізації політики у сфері митної справи та боротьби з правопорушеннями під час застосування митного законодавства, здійснення в межах своїх повноважень контролю за надходженням до бюджетів та державних цільових фондів податків і зборів, митних та інших платежів за результатами митного контролю та митного оформлення:

- нафти, природного газу, електроенергії, нафтопродуктів та аміаку, що переміщуються трубопровідним транспортом та лініями електропередач, зокрема з перевантаженням з інших видів транспорту або на інші види транспорту;
- товарів, що переміщуються через митний кордон України (крім переміщення в митному режимі транзиту) автомобільним, залізничним, морським (річковим) транспортом;
- продуктів переробки, залишків і відходів, що утворилися внаслідок переробки товарів, попередньо оформлених митницею

в митних режимах переробки на митній території, переробки за межами митної території;

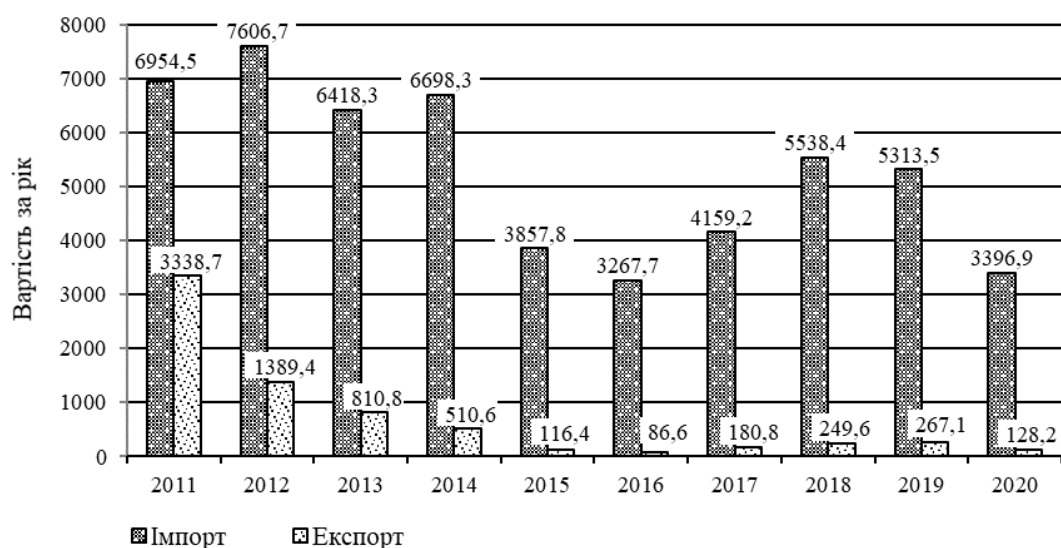
- упаковки та контейнерів, необхідних для переміщення через митний кордон України товарів, митне оформлення яких здійснюється митницею [7].

Номенклатура товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Держмитслужби, стала та вузькоспеціалізована. Особливістю оподаткування енергоносіїв є оптимально високий рівень податкового навантаження та відсутність диференційованих ставок податків у межах однієї групи товарів. Попри цю особливість характеристик номенклатури товарів Енергетичної митниці Держмитслужби, ефективність контролю за вірогідністю декларування товарів у митниці полягає у забезпеченні постійного контролю насамперед за правильністю класифікації товарів згідно з УКТЗЕД.

Визначальними характеристиками для правильної класифікації енергоносіїв є фракційний склад і вміст сірки для дизельного пального та моторних бензинів й відсотковий вміст компонентів для скраплених газів. Зазвичай необхідна інформація для класифікації таких товарів міститься у відповідних товаросупровідних документах (паспорт чи сертифікат якості). Однак за виникнення обґрунтованих сумнівів, або якщо наявна інформація щодо визначальних для класифікації товару характеристик є неповною чи має розбіжності, Енергетичною митницею проводяться відбори проб (зразків) для здійснення їхніх лабораторних досліджень з метою отримання інформації для правильної класифікації товару згідно з УКТЗЕД.

Основними бюджетоформувальними товарами в Енергетичній митниці Держмитслужби є дизельне пальне, скраплені гази, моторні бензини, нафта, природний газ. За даними митної статистики, проаналізовано ринок нафтопродуктів в Україні (згідно з УКТЗЕД ці товари включено у товарну позицію 2710 «Нафта або нафтопродукти, одержані з бітумінозних порід (мінералів), крім сирих; продукти, в іншому місці не зазначені, з вмістом 70 мас.%, або більше нафти чи нафтопродуктів, одержаних з бітумінозних порід (мінералів), причому ці нафтопродукти є основними складовими частинами продуктів; відпрацьовані нафтопродукти» [9; 10]).

За результатами аналізу ринку нафти та нафтопродуктів у вартісному вираженні, визначено, що протягом 2011–2020 рр. імпорт значно переважував експорт. Найбільше імпортовано нафтопродуктів у 2012 р. (7606.7 млн дол. США), найменше – у 2016 р. (3267.7 млн дол. США). За останні п'ять років найбільше імпортовано зазначених товарів у вартісному вираженні у 2018 р. – на 5538.4 млн дол. США, але у 2020 р. імпорт зменшився у 1.6 раза, що становило 3396.9 млн дол. США (*рисунок*).

Динаміка експортно-імпортних операцій з товарами товарної позиції 2710 в Україні у 2011–2020 рр. у вартісному вираженні, млн дол. США

Джерело: складено за [9; 10].

Найвищий показник експорту нафтопродуктів зафіксовано у 2011 р. – 3338.7 млн дол. США, у 2016 р. експортовано нафтопродуктів на суму 86.6 млн дол. США, що є найнижчим показником – менше майже у 40 разів. За останні п'ять років найбільше значення показника експорту нафтопродуктів – у 2019 р. (267.1 млн дол. США), а вже 2020 р. експорт зменшився вдвічі [9; 10].

Беззаперечними лідерами у постачанні нафтопродуктів до України за останні п'ять років стали три країни – Білорусь, Російська Федерація та Литва. За 2016–2020 рр. змінювалась лише частка у постачанні нафтопродуктів кожної з зазначених країн. У 2016 р. найбільшу частку нафтопродуктів до України імпортовано з Білорусі – 54.9 %, у 2020 р. її частка зменшилась до 35.8 %. Проте збільшилась частка Російської Федерації щодо постачання нафтопродуктів з 16.6 % у 2016 р. до 36.1 % у 2020 р., Білорусь посіла другу позицію. Постачання нафтопродуктів до України з Литви зафіксовано в межах 10.3–11.65 % [9; 10].

За результатами проведеного дослідження стану митного оформлення енергоносіїв в Україні виявлено наявні проблеми та розроблено низку пропозицій для прискорення та спрощення їхнього митного контролю й підвищення ефективності діяльності Енергетичної митниці Держмитслужби.

За переміщення товарів через митний кордон залізницею зважування товару здійснюють зі значною похибкою, тобто зважування вагонів відбувається під час руху з похибкою вимірювання у 15–30 % від ваги, зазначеної в залізничних накладних. Основними сортувальними станціями, через які ввозять нафтопродукти та на яких необхідно

встановити сучасні вагові комплекси, є Куп'янськ (Харківська область), Коростень (Житомирська область), Сарни (Рівненська область), Хутор-Михайловський (Сумська область), Щорс (Чернігівська область).

Впровадження експрес- і мобільних лабораторій на базі Енергетичної митниці Держмитслужби значно скоротить час митного оформлення та посилить контроль за ввезенням підакцизних нафтопродуктів (бензину, дизельного палива, скрапленого газу, палива для реактивних двигунів) шляхом відбору проб і зразків з більшої кількості партій товару для перевірки показників, які впливають на визначення коду товару (наприклад, визначення вмісту сірки в дизельному паливі). Це дасть змогу запобігти декларуванню товару не своїм найменуванням, проводити визначення фракційного складу товару, октанового числа для бензинів моторних і вмісту біодизелю в дизельному паливі.

Частиною першою статті 336 «Форми митного контролю» Митного кодексу України [11] зазначено, що митний контроль здійснюється безпосередньо посадовими особами митних органів шляхом митного огляду та переогляду товарів, транспортних засобів комерційного призначення. Водночас статтею 338 Митного кодексу України встановлено, що за результатами застосування системи управління ризиками огляд товарів, транспортних засобів комерційного призначення може бути ідентифікаційним – без розкриття пакувальних місць та обстеження транспортного засобу, частковим – з розкриттям до 20 % пакувальних місць і вибірковою обстеженням транспортного засобу та повним – з розкриттям до 100 % пакувальних місць і поглибленим обстеженням транспортного засобу [11].

За здійснення контролю нафтопродуктів в Енергетичній митниці стаття 338 Митного кодексу України не працює повною мірою, а проведення митного огляду товарів не є ефективним, оскільки для встановлення фізико-хімічних властивостей товарів варто проводити лабораторні дослідження товарів у спеціалізованих установах, зокрема у Спеціалізованій лабораторії з питань експертизи та досліджень Держмитслужби. Дослідження (аналіз, експертиза) проб (зразків) проводиться у спеціалізованій лабораторії протягом 10 днів після їхнього надходження, а за потреби за рішенням керівника спеціалізованої лабораторії, керівника митного органу або його заступника за місцем розташування відокремленого підрозділу зазначеного спеціалізованого органу або керівника відповідної експертної установи (організації) цей строк може бути подовжено, але не більше, ніж на 20 днів [12].

Отже, за спрацювання системи управління ризиками та встановлення форми контролю через здійснення огляду вантажу посадовою особою митниці варто провести огляд шляхом візуального контролю наявності товару, що є неефективним і таким, що не визначить його відповідність у транспортному засобі задекларованому, або здійснити відбір проб і зразків для дослідження у спеціалізованій лабораторії,

яка значно збільшує час митного оформлення. Тож впровадження та використання експрес- і мобільних лабораторій під час митного оформлення в Енергетичній митниці Держмитслужби забезпечить швидкий та дієвий митний контроль із застосуванням технічних засобів.

Митним кодексом України передбачено, що для скорочення часу проведення митного контролю та підвищення його ефективності митні органи можуть використовувати технічні та спеціальні засоби (ст. 324) [11].

Для обладнання експрес-лабораторій в Енергетичній митниці Держмитслужби варто закупити відповідні прилади, обладнати приміщення, провести короткострокове навчання посадових осіб митниці, що здійснюватимуть експлуатацію встановленого обладнання. До того ж спеціальних знань у хімічній галузі щодо використання приладів для аналізу не потрібно. Прилад вже видає готовий результат як форму митного контролю із застосуванням технічних засобів митного контролю. Використання експрес- або мобільної лабораторії не замінює спеціалізований орган з проведення експертиз, проте надає змогу здійснювати набагато більше перевірок з незначними витратами часу.

Доцільним є впровадження під час митного оформлення нафтопродуктів спеціальних технічних засобів митного контролю ультразвукових рівнемірів, що застосовують для визначення рівня наливу нафтопродукту у транспортний засіб, який за наявної інформації про тип транспортного засобу (цистерни) дасть змогу здійснювати визначення ваги об'ємно-масовим методом і за лічені секунди встановлювати тип нафтопродукту чи рідини, що знаходяться всередині без безпосереднього контакту.

Такі ультразвукові мобільні портативні прилади та стаціонарні системи призначені для виміру різноманітних параметрів рідин та автоматичного визначення типу рідини. Аналізатори вимірюють рідини через стінку резервуарів, не здійснюючи безпосередній контакт із середовищем чи парами, дають можливість перевіряти та визначати нафтопродукти всього спектра: скраплений газ (пропан, бутан, хлор, аміак), оливи, мазути, спирти, етери, луги, кислоти та інші хімічні сполуки. На ринку представлені різні моделі та конфігурації, для придбання та використання яких варто провести відповідну роботу щодо з'ясування постачальника залежно від параметрів, які необхідно визначати та вимірювати.

Доцільним є також застосування маркерів як засобів ідентифікації нафтопродуктів для позначення палива для реактивних двигунів під час здійснення контрольних заходів з метою виявлення використання його не за призначенням, а саме змішуванням з дизельним паливом та реалізації його як дизельного палива.

Можливо також маркувати паливо, яке надходить для переробки, або нафтопродукти, що оформлені в режимі імпорту. Через

незначну кількість маркеру, що варто додати до нафтопродукту (до 20 мг на 1 л нафтопродукту), його відносно невисоку вартість, подорожчання (за даними дистриб'юторів) становитиме до 0,5 коп. на 1 л.

За допомогою барвників і маркерів можливо:

- запобігти підміни та розкрадання палива;
- ідентифікувати паливо, що відпускає держава за заниженими цінами;
- ідентифікувати паливо для фіскальних цілей.

В Енергетичній митниці Держмитслужби за митного оформлення товарів як база оподаткування податками та зборами використовується митна вартість, що формується на підставі надрукованих міжнародними незалежними ціновими агентствами *ARGUS MEDIA* та *Platts European Marketscan* біржових котирувань. Митний орган не має підписки на ці ресурси та змушений відповідно до частини третьої статті 53 Митного кодексу України [11] вимагати від декларантів подання додаткових документів, зокрема інформацію біржових організацій про вартість товарів. У зовнішньоекономічній діяльності суб'єкти господарювання використовують формульне ціноутворення, яке залежить від котирувань і становить близько 90 % загальної кількості митних оформлень в Енергетичній митниці Держмитслужби. Для посилення контролю за митною вартістю, можливістю перевірки її складових варто розглянути питання щодо оформлення підписки на цінові ресурси зазначених цінових агентств на рівні Міністерства фінансів України або Державної митної служби України з наданням доступу до цих ресурсів Енергетичній митниці.

Діяльність *ARGUS MEDIA* відповідає високим вимогам міжнародних ринкових регуляторів, зокрема принципам роботи нафтових цінових агентств, опублікованим Міжнародною асоціацією комісій з цінних паперів (*IOSCO*). Еталонні котирування агентства регулярно перевіряються підрозділами внутрішнього контролю та незалежними міжнародними аудиторськими компаніями. Дані і котирування *ARGUS MEDIA* застосовуються в комерційних контрактах на постачання фізичних партій, торгівлі похідними фінансовими інструментами, розрахунку податкових платежів, трансферному ціноутворенні, а також для ринкової оцінки активів, стратегічного і бюджетного планування [13].

Клієнтами *S&P Global Platts*, що публікує *Platts European Marketscan*, є державні установи, фінансові інститути та фірми з надання професійних послуг у сфері юриспруденції, машинобудуванні, консалтингу та управлінні активами. *Platts European Marketscan* охоплює групи товарів, як-от: нафта, природний газ, електроенергія, вугілля, вантажоперевезення, нафтохімічні продукти, метали й сільське господарство. Щодня публікуються новини, коментарі, дані фундаментального ринкового аналізу, а також безліч щоденних цінових оцінок, що використовуються як еталонні на фізичних і ф'ючерсних ринках.

Висновки. За результатами проведеного дослідження визначено, що вітчизняний ринок енергоресурсів суттєво залежить від імпорту цієї продукції. Контроль за дотриманням встановленого порядку митного контролю та оформлення енергоносіїв покладено на Енергетичну митницю Держмитслужби, яка в межах своїх повноважень вживає дієвих заходів щодо запобігання порушенням митних правил за переміщення зазначених товарів через митний кордон України всіма видами транспорту, зокрема й трубопровідним.

Проте є низка проблемних питань, вирішення яких дасть змогу значно прискорити та спростити митні процедури для енергоносіїв. Це стосується зважування товарів, що переміщуються залізничним транспортом, процедури відбору проб для лабораторних досліджень і строку їхнього проведення, засобів ідентифікації нафтопродуктів.

Для підвищення ефективності функціонування Енергетичної митниці Держмитслужби під час здійснення митного контролю за переміщенням нафтопродуктів через митний кордон України необхідно: використання технічних засобів митного контролю, встановлення вагових комплексів, впровадження експрес-лабораторій для посилення контролю та зменшення часу митного оформлення, закупівля та використання ресурсів провідних цінових агентств для контролю митної вартості нафтопродуктів, проведення маркування нафтопродуктів для ідентифікації для цілей оподаткування та визначення джерела походження, марки, бренду.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ілієнко А. С. Енергетична безпека України: сутність, загрози та механізми регулювання. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія Державне управління*. 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 61-66.
2. Про схвалення Стратегії енергетичної безпеки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 04.08.2021 р. № 907-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#n10> (дата звернення: 09.10.2021).
3. Бойко О. В. Особливості переміщення через митний кордон енергоносіїв в Україні та ЄС. *Правове регулювання суспільних відносин в умовах сталого розвитку*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 10 грудня 2020 р.). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. С. 187-191.
4. Прокопенко В. В. Митні формальності щодо товарів, які переміщуються через митний кордон України трубопровідним транспортом. *Правова позиція. Серія Право*. 2017. № 2. С. 90-96.
5. Атаманчук Н. І., Хатнюк Н. С., Борецько Н. М., Бакай Ю. Ю. Особливості оподаткування акцизним податком пального в Україні. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. Вип. 1 (32). С. 76-86. URL: <http://fkd.org.ua/issue/view/12179>.
6. Пашко П., Брендас А., Демченко С. за заг. ред. О. Фрадинського. Система управління ризиками в державній митній справі України: монографія. Ун-т ДФС України, Наук.-дослідний ін-т фіскальної політики, Наук.-дослідний центр митної справи. Хмельницький, 2019. 228 с.

7. Положення про Енергетичну митницю: Наказ Державної митної служби від 29.10.2020 р. № 489. URL: <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-polozhen-pro-teritorialni-organi-derzhmitsluzhbi-237> (дата звернення 02.10.2021).
8. Про затвердження Переліку товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Державної митної служби України: Наказ Міністерства фінансів України від 20.04.2015 р. № 448. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-15#Text> (дата звернення 02.10.2021).
9. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. URL: <http://sfs.gov.ua/ms>.
10. Офіційний сайт Державної митної служби України. URL: <https://customs.gov.ua>.
11. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 р. № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (дата звернення 02.10.2021).
12. Про затвердження Порядку взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз), Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акта про взяття проб (зразків) товарів та висновку: Наказ Міністерства фінансів України від 02.12.2016 № 1058. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1693-16>(дата звернення 02.10.2021).
13. Офіційний сайт компанії ARGUS MEDIA. URL: <https://www.argusmedia.com>.

Стаття надійшла до редакції 19.10.2021.

Merezhko N., Zolotarova O., Kaluga N. Customs clearance of energy sources imports.

Background. *The high share of imported energy resources in the structure of the fuel and energy complex reduces the level of energy security. Ukraine is 85% dependent on imports of petroleum products. In such conditions, it is important to ensure the effective functioning of the Energy Customs of the State Customs Service, which carries out customs control and clearance throughout the customs territory of Ukraine.*

The analysis of recent research and publications *has shown that systematic studies of features of customs control and registration of energy sources are absent. However, scientists have studied the peculiarities of energy moving across the customs border in Ukraine and the EU, the problematic issues of customs formalities for goods moving across the customs border of Ukraine by pipeline.*

The aim *of the article is to study and systematize information on customs clearance of energy sources in Ukraine, identify problematic issues and develop proposals to improve the efficiency of the Energy Customs of the State Customs Service.*

Materials and methods. *The information base contains scientific publications of domestic scientists, normative-legal and legislative base of Ukraine. Methods of analysis and synthesis, scientific generalization and comparison of data from scientific sources are used.*

Results. *The main tasks of the Energy Customs of the State Customs Service in ensuring the implementation of policy in the field of customs are analyzed. The analysis of dynamics of export-import operations with oil products on the market of Ukraine for 2011–2020 is carried out. Proposals have been developed to speed up and simplify customs control of oil products and increase the efficiency of the Energy Customs of the State Customs Service.*

Conclusion. *To increase the efficiency of the Energy Customs, it is necessary to intensify work in the areas of: use of technical means of customs control, installation of weighing systems, introduction of express laboratories to strengthen control and reduce customs clearance time, purchase and use resources of leading price agencies to control customs value of oil products, use of oil products labeling for identification purposes.*

Keywords: energy sources, customs clearance, Energy Customs of the State Customs Service, customs control, customs clearance.

REFERENCES

1. Ilijenko, A. S. (2019). Energetychna bezpeka Ukrai'ny: sutnist', zagrozy ta mehanizmy reguljuvannja [Energy security of Ukraine: essence, threats and regulatory mechanisms. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernads'kogo. Serija: Derzhavneupravlinnja – Scientific notes of V.I. Vernadsky TNU. Series: Public Administration*, (Vol. 30 (69), 4, 61-66 [in Ukrainian].
2. Pro shvalennja Strategii' energetychnoi' bezpeky: Rozporjadzhennja Kabinetu Ministriv Ukrai'ny vid 04.08.2021 r. № 907-r [On approval of the Energy Security Strategy: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 04.08.2021 № 907-r.]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/907-2021-%D1%80#n10> (data zvernennja: 09.10.2021) [in Ukrainian].
3. Bojko, O. V. (2020). Osoblyvosti peremishhennja cherez mytnyj kordon energonosii'v v Ukrai'ni ta JeS [Features of moving across the customs border of energy in Ukraine and the EU. *Pravove reguljuvannja suspil'nyh vidnosyn v umovah stalogo rozvytku – Legal regulation of social relations in the conditions of sustainable development. Materialy Vseukr. nauk.-prakt. konf. (m. Kyi'v, 10 grudnja 2020 r.) – Materials of All-Ukrainian scientific-practical conf. (Kyiv, December 10, 2020). Kyi'v: KPI im. Igorja Sikors'kogo*, (pp. 187-191) [in Ukrainian].
4. Prokopenko, V. V. (2017). Mytni formal'nosti shhodo tovariv, jaki peremishhujut'sja cherez mytnyj kordon Ukrai'ny truboprovidnym transportom [Customs formalities for goods moving across the customs border of Ukraine by pipeline]. *Pravova pozycja. Serija «Pravo» – Legal position. «Law» Series*, 2, 90-96 [in Ukrainian].
5. Atamanchuk, N. I., Hatnjuk, N. S., Borejko, N. M., & Bakaj, Ju. Ju. (2020). Osoblyvosti opodatkuvannja akcyznym podatkom pal'nogo v Ukrai'ni [Features of excise tax on fuel in Ukraine]. *Finansovo-kredytna dijal'nist': problemy teorii' ta praktyky – Financial and credit activities: problems of theory and practice*, (Issue 1 (32), (pp. 76-86). Retrieved from <http://fkd.org.ua/issue/view/12179> [in Ukrainian].
6. Pashko P., Brendak A., Demchenko S. za zag. red. O. Fradyns'kogo (2019). Systema upravlinnja ryzykamy v derzhavnij mytnij spravi Ukrai'ny [Risk management system in the state customs of Ukraine]. *Un-t DFS Ukrai'ny, Nauk.-doslidnyj in-t fiskal'noi' polityky, Nauk.-doslidnyj centr mytnoi' spravy. Hmel'nyc'kyj* [in Ukrainian].

7. Polozhennja pro Energetychnu mytnycju: Nakaz Derzhavnoi' mytnoi' sluzhby vid 29.10.2020 r. № 489 [Regulations on Energy Customs: Order of the State Customs Service of October 29, 2020 № 489]. Retrieved from <https://customs.gov.ua/documents/pro-zatverdzhennia-polozen-pro-teritorialni-organi-derzhmitsluzhbi-237> (data zvernennja 02.10.2021) [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennja Pereliku tovariv, mytne oformlennja jakyh zdijsnujet'sja Energetychnoju mytnyceju Derzhavnoi' mytnoi' sluzhby Ukrai'ny: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrai'ny vid 20.04.2015 r. № 448 [On approval of the List of goods, customs clearance of which is carried out by the Energy Customs of the State Customs Service of Ukraine: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 20.04.2015 № 448]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0491-15#Text> (data zvernennja 02.10.2021) [in Ukrainian].
9. Oficijnyj sajt Derzhavnoi' fiskal'noi' sluzhby Ukrai'ny [Official website of the State Fiscal Service of Ukraine]. *sfs.gov.ua*. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/ms> [in Ukrainian].
10. Oficijnyj sajt Derzhavnoi' mytnoi' sluzhby Ukrai'ny [Official website of the State Customs Service of Ukraine]. *customs.gov.ua*. Retrieved from <https://customs.gov.ua> [in Ukrainian].
11. Mytnyj kodeks Ukrai'ny: Zakon Ukrai'ny vid 13.03.2012 r. № 4495-VI [Customs Code of Ukraine: Law of Ukraine of March 13, 2012 № 4495-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text> (data zvernennja 02.10.2021) [in Ukrainian].
12. Pro zatverdzhennja Porjadku vzajemodii' strukturnyh pidrozdiliv ta terytorial'nyh organiv Derzhavnoi' fiskal'noi' sluzhby Ukrai'ny iz Specializovanoju laboratorijeju z pytan' ekspertyzy ta doslidzhen' DFS pid chas provedennja doslidzhen' (analiziv, ekspertyz), Normatyviv vzjattja prob (zrazkiv) tovariv dlja provedennja doslidzhennja (ekspertyzy), form akta pro vzjattja prob (zrazkiv) tovariv ta vysnovku: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrai'ny vid 02.12.2016 № 1058 [On approval of the Procedure for interaction of structural subdivisions and territorial bodies of the State Fiscal Service of Ukraine with the Specialized Laboratory for Examination and Research of the SFS during research (analyses, examinations), Standards for sampling (samples) of goods for research (examination), forms of the act on sampling (samples) of goods and conclusion: Order of the Ministry of Finance of Ukraine dated 02.12.2016 № 1058]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1693-16> (дата звернення 02.10.2021) [in Ukrainian].
13. Oficijnyj sajt kompanii' ARGUS MEDIA [Official website of ARGUS MEDIA company]. *argusmedia.com*. Retrieved from <https://www.argusmedia.com> [in Ukrainian].